

prta vrata. Nekoliko pomena bi stvar imela, če bi dr. Šusteršič sedaj zahteval, da se njegov govor vsprejme v stenografični zapisnik in zahteval od svojega kluba, da ga podpira in potem iz kluba izstopil, če bi mu klub odrekel podporo o stvari, ki se njemu zdi tako „važna“. Mi pa ne zahtevamo, da bi dr. Šusteršič to storil, ker je vsa stvar tako male važnosti, da ni vredno še stvari dalje tirati, četudi bi to bilo dosledno.

Odkritosrčno rečeno, da mi tega niti ne želimo. Če bi jedenkrat bili stenografi za vse jezike v državnem zboru, bi tudi nekateri radikalnejši poslanci govorili v raznih jezikih in s tem bi vse parlamentarne obravnave le svojo resnost in svoj pomen zgubile. Da bi pa naš parlament se ponižal za kar prazno komedijo, tega mi ne želimo. Če tudi smo drugače za popolno enakopravnost, vendar mislimo, v parlamentu mora nemščina ostati jedini obravnavalni jezik. Da je naše mnenje pravo, to kaže že to, da v celih 30 letih, kar imamo ustavo, ni noben slovenski poslanec govoril v slovenščini. Tega pač ne bode nikdo trdil, da so vsi dosedanji poslanci bili slabi Slovenci.

Poleg tega je pa še mnogo drugih stvari, kjer se slovenski poslanec lahko poganja za pravice našega jezika, in ni treba, da bi se s tem ubijali glave, se li sme v državnem zboru slovenski govoriti. Najprej je treba, da si priborimo popolno enakopravnost v šoli in uradu. Naša katoliška stranka naj obrne vso svojo pozornost na to, da dobimo slovenske ljudske in srednje šole, slovensko vseučilišče, ali vsaj pravno akademijo, še le potem naj ugiblje, če bi bilo umestno, še v državnem zboru tudi slovenščini mesto pridobiti. Najprej tiste stvari, ki so za nas dejanski potrebne, potem pa one, ki so le teoretične vrednosti.

Politični pregled.

Draginjske priklade. — Dr. Ferjančič je v državnem zboru stavil interpelacijo, če misli vlada za bodoče leto ljubljanskim uradnikom tudi dovoliti draginjske priklade. Skliceval se je na to, da v Ljubljani še vedno vladajo tiste neugodne razmere, ki so nastopile po potresu. Posebno so stanovanja vedno nenavadno draga. — Vlada namreč za bodoče leto ni več vsprejela nobenega zneska za izredne uradniške draginjske priklade v Ljubljani v proračun.

Jezikovno vprašanje. — Čehi mislijo predlagati v državnem zboru, naj se proglasita nemščina in češčina za uradni jezik v vseh deželah češke krone in v Šleziji pa poleg tega še poljščina. Vsi ti jeziki naj bodo popolnoma jednako-pravni v šolah, notranjem in unanjem uradnem poslovanju. Ta predlog podpirali bodo pa tudi Poljaki, kakor je razvidno iz poljskih glavnih glasil. Vlada mu tudi menda ni nasprotna. Liberalci in narodni Nemci se bodo seveda upirali, a ti pa vendar ne morejo preprečiti, ako vlada ima resno voljo temu predlogu pomagati do večine. Dvotretjinske večine pa zanj ni treba, ker se ž njim ne preminja ustava, temveč hoče se le izvesti. Za uradnike večje jedino nemščine, se bode potem odločil rok, do kdaj se imaj češčine ali poljščine priučiti. Starejšim se bode pa morda lahko to tudi prizaneslo. Porabili se bodo lahko na mestih, kjer bodo samo z nemščino izhajali, ali pa predstavili v druge kronovine.

Škofovska beseda o pravem času. — Pod tem naslovom je „Primorski list“ priobčil nastopni članek: Nesrečna koalicija je večini avstrijskih katoličanov glave zmešala. Tako zvana načelna vprašanja, od katerih je odvisno naše življenje, so skrili pod mernik in v roke segli liberalcem in Judom. Takega pobratimstva ni še dolgo svet videl! Toda Taaffe, Windischgrätz, Badeni so izvrstno poznali umetnost, kako se mora coprati, da ob enem dež gre in solnce sije. Koalicija pomeni smrt logike, breznačelnost nedoslednost; koaliicijska politika je najhuje gorje, ki more zadeti državo, ker vzagaja državljane za politiški in socialni nihilizem, za anarhijo. Skrajen čas je bil, da je mej naš politiško-koaliicijski kaos zasijala luč. Ta luč je beseda avstrijskih škofov. Naši škofje so se obrnili do IV. avstrijskega shoda s posebnim pismom, v katerem so avstrijskim katoličanom v kratkih potezah narisali program, na kojega podlagi naj bi odslej skupno postopali. Glavne točke tega programa so: 1. svoboda katoliške cerkve brez nadležnega, morečega birokratskega nadzorovanja; 2. šola naj se temeljito prevstroji na verski podlagi; 3. pokrajinska avtonomija na podlagi zgodovinskega prava; 4. Avstrija ostani nedeljiva monarhija; 5. narodna ravnopravnost; 6. korenita socialna reforma. Opozarjamo posebno na zadnjo točko; kajti ravno ta je, ki se od škofov posebno povdarja. Povzdiga kmetskega in obrtnijskega stanu skrb za nižje, ubožno ljudstvo, pa odstranjenje nepoštenega tekmovanja. S tem se odobruje krščansko socialno gibanje in opravičuje pošteni antisemitizem. Zdaj vsaj vemo, pri čem smo. Pozor! Pozor! kličemo prvič onim, ki še zdaj menijo, da so z narodnostnim vprašanjem rešena vsa druga vprašanja. Pozor! drugič onim, ki se vedno še preradi solnčijo ob ministerski milosti. Ministersko solnce je zelo slepilno. Ne zabimo, da grof Badeni je še zmerom ministerski predsednik; in grof Badeni pa dr. Lueger sta nasprotna pola; grof Badeni je zavetnik Židov, somišljenik liberalcev. In grof Badeni si bo na vse kriplje prizadeval, da si utrdi svoj stol. In grof Badeni bo obsipal z milostmi, s koncesijami, z naslovi one ki bode hoteli na kolena poklekati pred koaliicijskim nestvorom. Bodimo trdni. Škofovska beseda vzdržuj nas. Badeni ali kedorkoli pride za njim — vedeli, da naša zahteva, cela, nedeljiva ostane: Svoboda cerkve, svoboda šole, osvoboditev krščanskega ljudstva od Judov in kapitalistov!

Domovinski zakon. — Državni zbor sedaj nadaljuje podrobno debato o domovinskem zakonu. V petek se je generalna debata bila končala. Za prehod v podrobno debato glasovalo je 195 poslancev, proti pa 73, mej njimi trije Lahi, drugi pa sami Nemci. Pomenljivo je, da so glasovali proti domovinskemu zakonu celo nekateri narodni Nemci, ki zastopajo kmetske občine. To jedino iz sovraštva do Čehov, ker se boje da se Čehi potem preveč naselijo v nenemških mestih. Izmej dunajskih poslancev je za novi domovinski zakon glasoval jedino prof. Suess, kateri ne misli več kandidovati za državni zbor.

Volilno gibanje na Ogerskem. — Sklicujejo se volilni shodi po vsej deželi. Tudi vsi ministri so na agitacijskem potu. Povsod mnogo govore, a le malo jasnega povedo. Vladni privrženci zabavljajo povsod proti ljudski stranki. Tudi kri je že tekla pri ogerskih volitvah. V jednom kraju so se že vladni in opozicijski agitatorji hudo sprijeli. Vladnim pristašem so pomagali žandarji. Dve ženski ste bili hudo poškodovani. V Kecskemetu je v nedeljo govoril vodja ljudske stranke grof Zichy. Vladni pristaši so priredili grozen škandal. Pristaše ljudske stranke so napadali na vozovih, jih pretepali in vanj so blato metali. Policija je to lepo mirno gledala. Ko je grof Zichy govoril, so vladni pristaši in košutoveci grozno kričali. Poseben krik je pa nastal, ko je grof rekel, da bi njegova stranka privolila tudi v povišanje kvote. Po mestu je bilo polno vojakov. Videlo se je, da se bodo letošnje ogerske vo-

litve vršile v znamenju bajonetov. Vlada bode pač napela vse sile, da vrže grofa Zichyja. Če on ne bi bil voljen, bi ljudska stranka povse delavnosti ne mogla razviti.

Rusija in Nemčija. — Veliko važnost pripisujejo nemški listi temu, da se je ruski car na svojem potovanju te dni zopet sešel z nemškim cesarjem v Wiesbadenu. Tudi po udarjajo okoliščino, da se je upravitelj ruskega unanega ministerstva Šiškin na potu iz Pariza ustavil v Berlinu in ga je sprejel cesar Viljem v avdijenci ter je dlje časa konferiral s kancelarjem Hohenlohe. Zagotavlja se, da je hotela Rusija s tem popraviti postopanje Šiškina, ki se potovaje iz Petrograda v Pariz ni ustavil v Berlinu. Tudi smatrajo v Nemčiji to v tem oziru za dobro znamenje, ker mislijo, da je hotela Rusija zboljšati slab utis, katerega so napravile na Nemčijo sijajne manifestacije koalirane Rusije in Francije povodom bivanja carjevega na Francoskem. Priznati se mora, da je Rusija imela morebiti res ta namen, ker hoče poleg posebno prijateljskih odnošajev s Francijo vendar v svojo korist v prijateljski zvezi ostati z Nemčijo.

Italija. — Za poroko kraljevičev s črnogorsko princezino Heleno se delajo v Rimu velikanske priprave. Samo stroški za olepšavo in pravo cerkve, v kateri bo poroka, so proračunjeni na 85 000 frankov. Ruski car je nevesti daroval 1 milijonov rubljev za doto in diadem od demantov, v vrednosti dveh milijonov frankov. Tudi se čuje, da bo sam navzoč pri poroki. — Na Siciliji so se pojavili zopet veliki neredi mej delavci v žvepljenih rudnikih. Nastali so vsled njih slabega stanja. Reforme, ki so se napravile v varstvo teh, se niso obnesle in pokazale, da so le lastniki rudnikov imeli dobiček od njih. Razmere delavcev so ondi sila žalostne.

Kuba. — Španski vojski se sila slabo godi na Kubi. Vstaši premagujejo in prav lahko se že zdaj reče, da je Kuba zgubljena za Španijo. Španska vojska je pač preslaba proti tako organizovanim vstašem kot so Kubanci. Krivda, da se španski vojski godi slabo, pa zadene tudi špansko vlado samo in poveljnika Weylerja, ki ne preskrbi vojakov s potrebnim življenjem. Umevno je, da vsled tega tudi nobene discipline ni v vojski. Kar so baje Zjedinjene države trdo prijele Španijo, zakaj ne neha z nepotrebnim upustošenjem Kube, je španska vlada naročila svojemu poveljniku Weylerju, da čim preje zvrši izročeno mu delo na Kubi, sicer ga odpokliče in družega postavi na njegovo mesto. Niti Weyler niti kdo drugi ne bo dosegel nobenih uspehov na Kubi. Naposled bo vendar morala Španija sprevrediti, da je zahtevane reforme uvesti na Kubi, če neče imeti vojske z Zjedinjenimi državami, ki so se jele odločno potegovati za Kubance. Poslednjega se bo Španija na vsak način izognila.

Turčija. — Homatije trajajo dalje. Velevlasti ugibljejo, kaj je storiti in se vsaka zase tudi pripravljajo za vse slučaje. — Komisija, ki se je sestavila iz tujih častnikov v službi turške vojske v namen, da preišče, kdo je kriv zadnjega klanja v Carigradu, je hitro dokončala svoje delo. Brez vsake preiskave namreč predložil se je od sultanove strani tej komisijski zapisnik, da ga naj podpiše. Nekateri člani so podpisali druge, ki niso hoteli, se je odpustilo iz službe. Zapisnik kar naravnost pravi, da so klanja krivi kristjani. Kako naj se ima zaupanje v sultana in vlado, če je očitno, da je sultan sam prouzročitelj vsega zla. Pravijo, da je mož sila krvoločen in boječ se za prestol nabira zaklade, ko bi uvel reforme, katere zahteva ljudstvo, bi ne mogel tako izsesavati svojih podložnih. Velevlasti vedo prav dobro, da je sultan sam vir vseh homatij, le žal, da se ne morejo zjediniti, da bi vrgli za zmirom tega malopridnega vladarja. Za turške homatije so se jele tudi zanimati Zjedinjene države amerikanske. Ker Turčija ne dovoli njihovemu brodovju pred Carigrad, hočejo s silo tja proreti. Tudi se čuje, da hočejo velevlasti tem izročiti nalogo, da naredo mir v Turčiji. Turčija je že v skrbeh in se pripravlja na vojno. Boji se prav, da Rusija zasede Carigrad.

Amerika. — Tako agilne agitacije za kako volitev, kakor je zdaj v Zjedinjenih državah za volitev predsednika, pač še ni skusila celo tako pretkana Amerika. Ta volilna agitacija, katere se udeležuje vse, trpi že nekaj mesecev, dočim se ima volitev vršiti še le novembra meseca. Po uspehu agitacije moreta sedaj le še dva kandidata v poštev priti, namreč demokrat Bryan, ki deluje za se s tem, da hoče srebrno denarno veljavo in Mac Kinley, ki je pristaš zlate veljave. Najnovejša poročila vedo povedati, da ima zdaj Kinley zagotovljeno znatno večino, če mu vsi pristaši ostanejo zvesti. — Sedanji predsednik Cleveland ni niti kandidat.

Obrtnija.

Stavbenski red

deželnega stolnega mesta Ljubljane

z dne 25. maja t. l.

(Dalje.)

Četrty oddelek.

Izjemna določila in stavbinske olajšave.

Notranji in vnanji okraj.

§ 74. Stavbinske olajšave se nanašajo ali na razliko med vnanjim in notranjim okrajem ali na razliko med odprtim in strnjenim stavbinskim zistemom. Meje med notranjim in vnanjim okrajem so povedane v členu II. tega zakona.

Strnjeni in odprti stavbinski zistem.

§ 75. Za strnjeni stavbinski zistem je šteti tist zistem, kjer so poslopja na obojestranske sosedne meje prizidane in tam s požarnimi zidovi dokončane. Ob cestah, za katere je predpisan ta stavbinski zistem, se morajo poslopja praviloma dotikati. Izjemoma se dopuščajo presledki, toda ne pod 6 m od sosedne meje.

Za odprti stavbinski zistem je šteti tist zistem, kjer se na staviščih postavljeno poslopje ali na več staviščih istodobno postavljena skupina poslopij ne sme raztezati do sosednih mej, ampak mora med poslopijem ali med skupino poslopij ostati prost prostor, ki se ne sme zidati (§§ 77. in 78.). Pri takšnih stavbah se proti prostemu prostoru obrnjene strani hiše ne smejo zazidati s požarnim zidom, ampak morajo dobiti pročelje, ki se ujema z arhitekturo vsega poslopja. Tam, kjer v odprtem stavbinskem zistemu že zdaj stoje poslopja, ki sezajo do sosedne meje in so sklenjene celo s požarnim zidom, na katerega še ni nič prizidano, mora stavbinski prosilec sosednega zemljišča svoje novo poslopje, ki ga misli postaviti, prizidati na ta požarni zid. V katerih cestah ali cestnih delih je uporabljati strnjeni in v katerih odprti stavbinski zistem, to določuje mestni uravnavni črtež.

Predvrti.

§ 76. V kolikor so pri ustanovitvi stavbinske in cestne črte določeni predvrti, morajo biti dostojno vzdrževani in zagrajeni; zazidati ali uporabljati je za skladišča ni dopuščeno. Predvrti ne smejo biti niti ob cestni črti niti ob sosedni meji z masivnim zidovjem ali z zaprtimi